

J. Bb.

Trzy międzynarodowe konferencje historyków geografii i kartografii

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/1, 225-226

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

abażurem (ryc. 2). Bardzo okazałe prezentowała się jedyna na wystawie lampa wisząca: bogato zdobiony żyrandol naftowy z trzema potrójnymi ramionami na świece.

O tym, że inicjatywa zorganizowania Wystawy lamp naftowych była celowa i udana, dowodzi liczna frekwencja.

Jerzy Hołubiec

KRONIKA ZAGRANICZNA

TRZY MIĘDZYNARODOWE KONFERENCJE HISTORYKÓW GEOGRAFII I KARTOGRAFII

W Brukseli w dniach 17—20 września 1969 r., w jednym czasie i jednym miejscu — w gmachu Biblioteki Królewskiej — odbyły się dwie imprezy międzynarodowe: III Międzynarodowe Sympozjum Stowarzyszenia Coronellogo Przyjaciół Globusów oraz III Międzynarodowa Konferencja Historii Kartografii. Obie imprezy miały też jedno kierownictwo organizacyjne; obrady Sympozjum i obrady Konferencji toczyły się jednak w zasadzie oddzielnie, tworząc jak gdyby dwie robocze sekcje tego dużego międzynarodowego zjazdu historyków kartografii i znawców zabytkowych przyrządów naukowych.

Sympozjum Stowarzyszenia Coronellogo obejmowało zarówno problematykę globusów dawnych, jak i współczesne zagadnienia dotyczące naukowego i dydaktycznego ich zastosowania, ich konserwacji itp. Referaty tej sekcji zostaną wydane przez Stowarzyszenie Coronellogo w jego wydawnictwie seryjnym *Globusfreund*.

Konferencja historyków kartografii związała swe prace z dwusetną rocznicą urodzin P. Wandermaelena, wybitnego kartografa belgijskiego, którego zasługi podniósł J. Wąsowicz na Kongresie Geograficznym w Paryżu w 1931 r. Jednakże dopiero na ostatniej konferencji dorobek Wandermaelena w zakresie kartografii przedstawiony został w sposób bardziej wyczerpujący, i to zarówno w referatach, jak i w wydanej przez Bibliotekę Królewską publikacji jubileuszowej. Unaocniła ten dorobek również wystawa jubileuszowa. W jej ramach wystawione zostały ponadto nowe wydawnictwa z historii kartografii, np. ostatnie tomy „Acta Cartographica”, „Imago Mundi”, reedycja dzieł Lelewela, *Atlasu Blaeu'a* itp.

W obydwu imprezach wzięło udział ok. 60 osób, w tym tak znani historycy, jak: C. Koeman, R. Scelton, M. Destombes, A. De Smet. Na zebraniu plenarnym postanowiono, że miejscem obrad następnego, IV Sympozjum Stowarzyszenia Coronellogo będą Włochy (Wenecja—Rzym), zarówno ze względu na to, że Coronelli był Wenecjaninem, jak i na potrzebę powiązania tego sympozjum z uroczystościami kopernikańskimi obchodzonymi we Włoszech.

Niezadługo potem, w dniach 22—23 września 1969 r. w Paryżu, odbyła swe pierwsze posiedzenie Międzynarodowa Komisja Historii Geografii, powołana w 1968 r. na Międzynarodowym Kongresie Geograficznym. Spośród rzeczywistych członków Komisji obecni byli: P. Pinchemel (przewodniczący), T. W. Freemann, G. Kish, oraz członkowie korespondenci: F. de Dainville, G. Hard i J. Babicz. Brak było natomiast inicjatora tej Komisji, prof. B. Olszewicza, którego obecność zaważyłaby niewątpliwie dodatnio na debacie nad jej rozwojem organizacyjnym i kierunkiem badań.

Obrady Komisji skoncentrowały się przede wszystkim na: 1) ustaleniu przedmiotu i zakresu działania Komisji, przy czym za zasadnicze zadanie uznano badanie dziejów myśli geograficznej; 2) ustaleniu zadań Komisji w związku z Międzynarodowym Kongresem Geograficznym w Montrealu w 1971 r.: będzie to opraco-

wanie dziejów kongresów geograficznych, sporządzenie pełnego historycznego „inventarza” geografów i ośrodków geograficznych.

Jednocześnie podjęto uchwałę, że w kwietniu 1971 r. zorganizowane zostanie w Paryżu sympozjum na temat: *Początki geografii człowieka (1871—1914): Friedrich Ratzel — Paul Vidal de la Blache*.

Następne zebranie Komisji zostało wyznaczone na sierpień 1970 r.

J. Bb.

NRD

DWUSETNA ROCZNICA URODZIN ALEKSANDRA HUMBOLDTA

Obchodom upamiętniającym w Niemieckiej Republice Demokratycznej dwusetną rocznicę urodzin Aleksandra Humboldta — których centralnym punktem były uroczystości w stolicy NRD w dniach 10—16 września 1969 r. — nadano charakter nie tylko naukowy, ale także ogólnonarodowy i polityczny, przybliżając niezmiernie tego uniwersalnego uczonego do współczesności. Organizatorzy obchodów podkreślają, iż „w osobie Aleksandra Humboldta (1769—1859) Niemiecka Republika Demokratyczna czci wielkiego niemieckiego uczonego i humanistę, który walczył nieustraszenie przeciw politycznej i klerykalnej reakcji, przeciw dyskryminacji rasowej, niewolnictwu i wyzyskowi ludów kolonialnych, czci twórcę na polu nauki, który zmierzał do rozległego kształcenia wszystkich warstw społeczeństwa. Przez to jest on ucieleśnieniem najlepszych humanistycznych tradycji narodu niemieckiego, na których zbudowana została polityka pierwszego socjalistycznego państwa niemieckiego i które dalej rozwijane będą w ujęciu nadanym im przez NRD”¹.

Inspirująca obchody pod względem naukowym Niemiecka Akademia Nauk ma ku temu szczególne dodatkowe powody: Humboldt przyszedł na świat 200 lat temu w domu, na którego miejscu stanął później gmach Akademii (o czym jak dawniej, tak i dziś informuje wmurowana tablica); od trzydziestego roku życia przez 60 lat Humboldt był członkiem tej Akademii (podówczas Pruskiej Akademii Nauk), biorąc czynny udział w jej życiu naukowym i owocnej reorganizacji. Działał tu, okryty sławą „ponownego odkrywcy Ameryki”, jako badacz przyrody a zarazem otwarty sympatyk rewolucyjnych nurtów społecznych i narodowych, osobiście — nie rewolucjonista, niemniej obrońca uciśnionych i rzecznik wolności.

W 1956 r. na wniosek Prezydium Niemieckiej Akademii Nauk powołano w NRD Komisję do badań nad Humboldtem. Z okazji obchodzonej 3 lata później w obydwu państwach niemieckich setnej rocznicy jego śmierci² ukazały się m. in. dwa podstawowe dzieła: prawie 500-stronicowy zbiór prac *Gedenkschrift* oraz *Gespräche Alexander von Humboldt* H. Becka. Dotychczas Komisja nie tylko zebrała olbrzymi materiał archiwalny z całego świata w postaci 10 500 listów Humboldta i 2400 listów do niego³, lecz także legitymuje się twórczością związanych z nią uczonych, którzy opublikowali już dziesiątki artykułów i wydali chronologię najważniejszych faktów z życia Humboldta. Obok listów studiowane są jego dzienniki. Nie ulega

¹ Z założeń programowych Komisji Humboldta. Cytuję za: K. R. Biermann, C. Werner, *Zum 200 Wiederkehr des Geburtstages von Alexander von Humboldt*. „Spektrum”, 1969, zesz. 7, s. 259.

² Obchody te zostały odnotowane w „Kwartalniku” nr 4/1961, s. 726. Obszerniejsze recenzje publikacji inspirowanych przez ożywienie badań nad Humboldtem znajdzie czytelnik w nrach 3—4/1960 i 3/1963 „Kwartalnika”.

³ W poszukiwaniach tej korespondencji nawiązano szeroką międzynarodową współpracę naukową, której wyrazem był m. in. list otwarty Archiwum PAN, zamieszczony w nrze 3—4/1960 „Kwartalnika” na s. 575.